

KULTURA
HISTORIA
LITERATURA

LITERATURA I OKOLICE

Redaktor serii
Bogusław Żyłko

Jurij Łotman

KULTURA
HISTORIA
LITERATURA

Wybór, przekład i wstęp
Bogusław Żyłko

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2017

Redaktor Wydawnictwa
Malwina Cynke

Projekt okładki i stron tytułowych
Andrzej Taranek

Skład i łamanie
Michał Janczewski

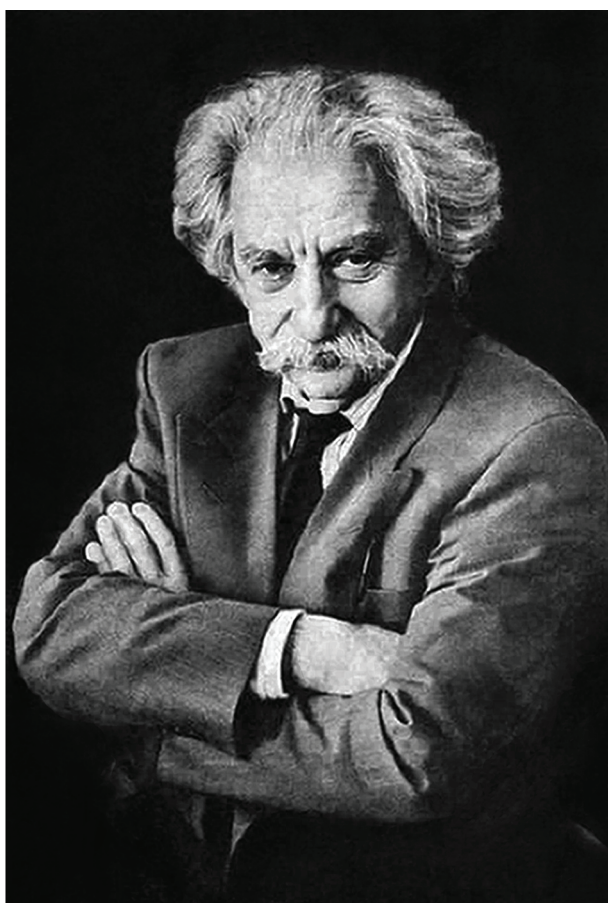
Publikacja dofinansowana ze środków
Prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą
Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-556-5

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Jurij Łotman
(1922–1993)

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne (Bogusław Żyłko)	7
KULTURA	29
Kultura i język	31
O dwóch modelach komunikacji i ich wzajemnej relacji w ogólnym systemie kultury	37
Problem „uczenia się kultury” jako charakterystyka typologiczna	40
Tekst i poliglotyzm kultury	51
Fenomen kultury	59
Mózg – Tekst – Kultura – Sztuczny intelekt	74
Semiotyka kultury i pojęcie tekstu	87
O semiosferze	93
HISTORIA	115
„Umowa” i „zawierzenie siebie” jako archetypiczne modele kultury	117
Pamięć kultury	133
Pamięć w świetle kulturologii	144
Postęp techniczny jako problem kulturowy	149
Klio na rozdrożu	171
Wola boska czy gra hazardowa (prawidłowość i przypadek w procesie historycznym)	182
O dynamice kultury	193
LITERATURA	213
O niektórych zasadniczych trudnościach w strukturalnym opisie tekstu	215
O typologicznym badaniu literatury	223
Ideowa struktura poematu Puszkina <i>Angelo</i>	234
Biografia literacka w kontekście historyczno-kulturowym (W sprawie typologicznej korelacji tekstu i osobowości autora)	256

Proza Turgieniewa i przestrzeń fabularna	
powieści rosyjskiej XIX wieku	273
Literatura masowa	
jako problem historyczno-kulturowy	292
Śmierć jako problem fabuły	305
Wykaz pierwodruków	319